

BILTEN RG35

Bilten Radne grupe NKEU za Poglavlje 35
Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji

NACIONALNI KONVENT

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji predstavlja stalno telo u okviru kojeg se vodi tematski strukturirana debata predstavnika državne administracije, političkih partija, nevladinih organizacija, stručnjaka, privrede, sindikata i profesionalnih organizacija, o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

RADNA GRUPA 35

Cilj Radne grupe NKEU za pregovaračko poglavlje 35: Ostala pitanja - Kosovo jeste da pomogne proces normalizacije odnosa i unapredi život građana Srbije i Kosova kroz zastupanje predloga praktičnih politika, konkretnih rešenja za implementaciju Briselskog sporazuma i kroz promociju vrednosti Evropske unije.

Radna grupa je otvorena za sve organizacije civilnog društva, profesionalna i akademska udruženja i pojedince-eksperte koji se bave ovom temom.

PREGOVORI O STATUSU SU UBILI NORMALIZACIJU

Milica Andrić Rakić, građanska aktivistkinja
e-mail: andricmilica@outlook.com

Posle osam godina „procesa normalizacije odnosa Beograda i Prištine“, od novembra 2016. nije bilo novih sporazuma, od novembra 2018. nije bilo ni sastanaka u istom procesu. Odgovor na tu situaciju, ako je verovati brojnim neimenovanim diplomatskim izvorima, ali i srpskom predsedniku, je „novi format dijaloga“. Još da je normalizacija poezija gde je forma bitnija od sadržaja, pa bi nova strategija vodećih zemalja EU imala i nekog smisla. Nažalost, normalizacija je politički, ne stvaralački poduhvat, a sastanak u Berlinu ima sve sastojke političkog promašaja.

Šta novi format može da promeni ako su pregovaračke pozicije i pregovarači isti? Ako postojeće političke elite nisu sprovele dogovoreno do sada, kako im je za verovati da će sprovesti bilo koji novi dogovor?

Nemačka i Francuska izgleda imaju iluziju da imaju odgovor na to, a moja procena je da ćemo tu iluziju platiti dodatnim zaoštavanjem. Ključna falinka u planu evropskih vođa je u tome što oni dvema stranama nemaju šta da ponude, Priština nije spremna da razgovara o bilo čemu osim o statusu, odnosno priznanju u, kako kaže kosovski premijer, „granicama od februara 2008.“, a Beograd nema računicu da to Prištini i omogući. Svaki predlog da se dijalog „restartuje“ bez eksplicitnog obećanja priznanja na kraju procesa naići će na prezir kosovske delegacije, a izvesno je reći da čak ni srpski predsednik više nije u poziciji da napravi takav manevar, sve i da nađe neki interes u tome.

Tako će se dve strane razići, možda i uz zajedničku sliku, iz kurtoazije prema moćnim domaćinima, ali svaki njihov napor da

na novi način ali sa istim ljudima razgovaraju, vратиće ih baš tamo gde ne žele da budu, u diskusiju o razgraničenju.

Sada bi neki rekli, pa da, to je zato što je duh izašao iz boce i zato što je Mogerini dozvolila da se uopšte o tome razgovara. Uz svu zasluženu kritiku na račun Mogerini, što se mene tiče, abolirana je krivice za ovo. Nije dijalog propao zato što se otvorila tema razgraničenja, već se tema razgraničenja otvorila zato što se u dijalogu insistiralo na konačnom rešenju za status Kosova, ili da se ne koristim eufemizmima – priznanju.

Razgraničenje je trenutna cena priznanja i svako ko očekuje sporazum koji bi tome vodio u ovoj godini, a ovu temu grozničavo blokira, ne razume dobro dinamiku odnosa Beograda i Prištine.

S druge strane, recimo da su očekivanja domaćina prilagođena, pa stvarno žele da temu priznanja ostave za neki trenutak u ne tako bliskoj budućnosti, kako misle da Kosovo, kome se priznanje već dugo obećava, privoli na ono što oni vide kao „dodatne ustupke srpskoj zajednici“ u vidu formiranja neke institucije koja bi se bavila određenim sektorskim problemima i da još time ponovo ne reši problem statusa, je za mene zaista misterija.

Možda sam pesimista, ali još od jesenas, kada sam prvi put čula o mogućnosti da Nemačka preuzme inicijativu za dijalog, ne mogu da se otrgnem od dva utiska – okasnela reakcija i uzaludni napori.

Ipak, pokazne vežbe radi, zamislimo da se dijalog ipak nastavi.

Dok pregovarači budu u drugom žanru pevali istu baladu, sa jednako otužnim krajem, u realnosti ćemo imati sliku preslikanu sadašnjoj. Novi stari sporazumi se neće sprovesti jer i ono malo poverenja koje su strane imale, prvenstveno u moć ubeđivanja facilitatora da primora drugu stranu u pregovorima da primeni dogovoreno, nestalo; Priština će nastaviti ovu novu taktiku kojom silom primenjuje ono što bi pregovorima trebalo da postigne; u odgovoru na to, Beograd koji je Prištini ustupio dovoljno suvereniteta da baš to čini, neće imati politički niti diplomatski način da se tome suprotstavi, pa će umesto toga nastaviti sa prvenstveno verbalnim i medijskim napadima na prištinske vlasti, koji sem podgrevanja već zavidnog nivoa mržnje ima 0 faktičkog efekta;

I u tom širem političkom kontekstu, u kosovskom društvu će nastaviti da raste nerazpoloženje prema Srbima. Za sada je to nerazpoloženje, slobodna sam reći odijum i kosovskog društva, a čak i dela međunarodne zajednice, rezervisan samo za Srpski listu kao političku organizaciju kosovskih Srba, ali to može lako da se promeni i proširi. Posebno u situaciji u kojoj se već mesecima dešava niz presedana u odnosima prema srpskoj zajednici, a na koje izostaje veća reakcija međunarodne zajednice, upravo zato što se ti presedani sprovode nad Srpskom listom koja je uspela da izgubi čak i privid poštovanja međunarodne zajednice. (Istini za volju, međunarodna zajednica nije korektivni faktor kakav je bila pre nekoliko godina, ali ipak jeste jedini korektivni faktor na Kosovu).

Tako na Kosovu gde je za skupštinskom govornicom jedan poslanik izrazio žaljenje što u ratu nije ubio više Srba i od njih napravio sudžuk, a drugi na televiziji sa nacionalnom frekvencijom najavio etničko čišćenje Srba ukoliko njegov brat ne bude pušten iz pritvora, tužilaštvo pokreće istragu protiv predstavnika Srpske liste, u tom trenutku ministra, zbog izjave kojom negira zločin u Račku. Dok za prvu dvojicu važi imunitet za verbalna krivična dela, protiv trećeg se pokreće istraga.

Slično, članovi Samoopredeljenja čiji lider redovno govori o stvaranju Velike Albanije, a Kosovo naziva ili Dardanijom ili nedavno „ne Republikom, već zecom“ smatraju da predstavnici Srpske liste krše ustav time što Kosovo oslovljavaju sa Kosovo

i Metohija i ocenjuju da tim jednim činom gube svoja ustavom zagarantovana prava.

Najzad, iako zagarantovana Ahtisarijevim paketom, posebna veza Srba sa KiM i državnih organa Srbije, biva denominovana kroz konstantnu mantru o kosovskim Srbima koji ne žele da ih Beograd koristi za potkusurivanje. Tačno, Srbi to ne žele, ali ne protive se oni konsultacijama sa srpskom vladom kao principom, protive se jednostranoj komunikaciji koja ne prioritizuje interes lokalne zajednice. Mada, da budem fer, da je srpska vlada prioritizovala interes srpske zajednice na Kosovu, integracija u kosovske institucije ne bi bila sprovedena, što znači da ne bi bilo ni Briselskog sporazuma, pa ni Poglavlja 35 ili samih pristupnih pregovora i evropskog puta Srbije.

A dok se ja pitam da li je moguće da zbog izostanka propisne reakcije na postupke protiv Srpske liste neko može da odluči da meni uskrati ustavom zagarantovana prava zato što sam u ovom tekstu napisala Kosovo i Metohija, na dnevnom nivou se suočavam i sa nacionalnom histerijom svoje etničke grupe i potencijalnim revanšizmom zbog te histerije protiv Srba na KiM. Hoće li se zgroziti Kancelarija za KiM kada iznova bude porušeno spomen obeležje u Orahovcu i nakon što je u zvaničnom saopštenju preko milion ljudi sa kojima pokušavamo da ostvarimo uslove za suživot nazvala „šiptarskim teroristima“, hoće li osetiti krivicu „srbski heroj“ koji se okomio na mali biznis u Borči ukoliko neki Albanac, inspirisan njihovom nacionalističkim izlivima slično proba sa srpskim privrednicima.

Tekst se bliži kraju, a neko ko je strogi formalista, poput domaćina današnjeg sastanka, može da se zapita a gde je u svemu ovome Poglavlje 35. Nema ga, stavljeno je ad acta onog trenutka kada se odustalo od sprovođenja već dogovorenog, a isto je i sa brojnim analizama napretka sprovođenja, pa čemu pisati još jednu.

Tako će i biti dok neki novi sponzori procesa ne shvate da nije problem u formi, već u pregovaračima. Treća sreća!

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST Podržati, a ne napadati rad nezavisnih medija

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji (NKEU), Radna grupa za pregovaračko Poglavlje 35 i Međusektorska podgrupa za slobodu izražavanja i slobodu medija izražavaju zabrinutost zbog izjave predsednika Republike Srbije Aleksandra Vučića tokom posete Peking u kojoj se na najgrublji način napadaju i etiketiraju nezavisni mediji sa Kosova i Metohije koji izveštavaju na srpskom jeziku.

U svojoj izjavi predsednik Srbije između ostalog tvrdi da su “stranci” stvorili “agenturnu mrežu” medija na Kosovu i Metohiji kako bi se “uništio ugled Srpske liste” i “vodila kampanja za kriminalizaciju severa Kosova i Srba na Kosovu”. Ove proizvoljne ocene negativno utiču na rad nezavisnih medija i narušavaju njihovu bezbednost u kompleksnim okolnostima u kojim oni i inače deluju. Od predsednika Republike Srbije očekujemo da šalje poruke ohrabrenja i podrške nezavisnim medijima, naročito onima koji deluju u sredinama gde su građanska prava i bezbednost svakodnevno ugroženi.

Ovom prilikom takođe podsećamo predsednika Republike Srbije na izjavu datu tokom Unutrašnjeg dijaloga sa predstavnicima Radne grupe NKEU za Poglavlje 35 da “nikada nije delio Srbe na dobre i loše” kao i da “od 2012. godine nikoga nije nazivao domaćim izdajnicima i stranim plaćenicima”. Očekujemo da predsednik Republike Srbije deluje u skladu sa svojim izjavama datim na toj sednici.

NKEU takođe izražava zabrinutost i zbog napada na druge nezavisne novinare i medije u Srbiji, kao i zbog otkazivanja prostora za organizovanje tribine “Sloboda izražavanja na tragu evropskih vrednosti” koja je trebalo da bude održana u Nišu u organizaciji Instituta za evropske poslove.

Na kraju, podsećamo da je Srbija zabeležila pad za 14 mesta na listi medijskih sloboda Reportera bez granica, što je jasna ilustracija pogoršanog stanja slobode medija i slobode govora, kao i ukupnog imidža naše zemlje u Evropi i svetu.

U Biltenu Radne grupe NKEU za Poglavlje 35 se iznose stavovi o pregovorima između Beograda i Prištine, prednostima i posledicama ponuđenih rešenja na stanje demokratije i društva u Srbiji, položaj i zaštitu etničkih zajednica na Kosovu, regionalnu stabilnost i pomirenje, Evropske integracije Srbije i druge važne teme od interesa za razvoj našeg društva. U biltenu se objavljuju tekstovi i stavovi članica Radne grupe, ali se daje mogućnost i drugim društvenim i političkim akterima da iznesu svoje stavove po pitanjima od značaja za Poglavlje 35. Bilten izlazi više puta mesečno, distribuira se putem elektronske pošte, i može da se preuzme sa internet stranice Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji, kao i sa stranice Instituta za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER) koji koordinira radom Radne grupe za Poglavlje 35 i uređuje sadržaj biltena.

BILTEN RADNE GRUPE NACIONALNOG KONVENTA O EVROPSKOJ UNIJI ZA POGLAVLJE 35

Broj 18 (april 2019.)

poglavlje35@regionalnirazvoj.org

www.eukonvent.org

www.regionalnirazvoj.org

Mišljenja i stavovi izraženi u ovom Biltenu predstavljaju stavove autora i ne odražavaju neophodno zvanične stavove Fondacije za otvoreno društvo, Srbija, Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji, ni InTER-a.

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA

